ÄSF-Nytt Hösten 2020 Årgång 32

Medlemsblad för Ängelholms Släktforskare

Vi är en förening för dig
som är intresserad av släktforskning

Lannaskede gamla kyrka
Bild Karina Olin

Anders och Petter

För en säck Korn

Berättelser från Britt Paulséns unikabox

Styrelsen

Ordförande, Web master
Per Ekelund
e-post:per.g.ekelund@gmail.com

Vice ordförande, IT-ansvarig
Thomas Brorsson
e-post: brorsson.thomas1@gmail.com

Kassör
Lilly Johnsson
e-post: lillylisa1@hotmal.com

Sekreterare, Facebook, Biblioteksansvarig
Ilse Cort Wahlroos
e-post: ilse.wahlroos@telia.com

Vice sekreterare, aktivitetsansvarig
Ingrid Andersson
e-post: ingrid.andersson@bjarenet.com

Lokalansvarig
Claes-Göran Edströmer
e-post: c-g.edstromer@ektv.nu

Ledamot: Vakant

Valberedningen:

Nils-Olov Freij

Vakant

Besöksadress: Åsbogatan 25 A

262 51 Ängelholm.

Postadress: c/o Lilly Johnsson

Safirvägen 22, 262 70 Strövelstorp

E-post: engelholm.genealogi@gmail.com

Hemsida: www.engelholms-släkt.se

Bankgiro: 5571-9504

Orgnr: 839400-8612

Medlemsavgift 175,00 kr/år

Redaktör ÄSF-nytt:
Ewa B. Andersson
ewa.banders@outlook.com
Britt Paulsén
britsen123@gmail.com
Styrelsen

Ängelholms Släktforskare
Grundades 1988 för att främja släkt- och folklivsforskning med omnejd.

Föreningen har egen lokal för arkiv, bibliotek med utlåning, studieverksamhet, datasökning, tillgång till andra medlemsblad m.m.

2015 ändrades namnet till Ängelholms Släktforskare

Innehåll

Innehåll	
Kurser	sid 4
Anders och Petter	sid 7
Lannaskede gamla kyrka	sid 9
Dop i Källna	sid 9
För en säck korn	sid 10

Ordföranden har ordet.

Ingenting är sig längre likt. Vi lever i skuggan av en pandemi och vi börjar utveckla det ”nya normala”.

I våras tog styrelsen beslut om att pausa all verksamhet på grund av vad vi visste då. Jag känner nu (början av juli) att väldigt lite har egentligen förändrats avseende coronan. Förändringen som skett är vår egen anpassning.

Styrelsen följer kontinuerligt utvecklingen och vi försöker nu fatta kloka beslut om höstens verksamhet. Försöker anpassa vår verksamhet efter det ”nya normala”.

När Du sitter med denna tidning i din hand så har vi förhoppningsvis kunnat sätta ner foten och klubbat hur vi vill ha höstens verksamhet.

Vi planerar just nu för normal verksamhet med vissa restriktioner främst gällande antal personer samtidigt i lokalen.

Vi tror och hoppas att vi tillsammans skall lösa detta på ett smidigt sätt. För till syvende och sist är det Din hälsa som är viktigast.

Jag skall försöka gå ut bredare och oftare med information om vad som händer i föreningen. Jag har fått igång vår email så att jag nu kan göra massutskick via mail.
Även hemsidan och vår Facebook-grupp är utmärkta kanaler för information.

Håll Dej frisk, håll distansen, så ses vi i höst under förhoppningsvis så normala förhållanden som möjligt.

Hälsningar Per

Öppet Hus Torsdagar

17 september	***13.00—17.00***
1 oktober	***13.00—17.00***
15 oktober	***13.00—17.00***
29 oktober	***13.00—17.00***
12 november	***13.00—17.00***
26 november	***13.00—17.00***
10 december	***13.00-17.00***

Vi ses i lokalen på Åsbogatan 25 A
i källaren ingång från gaveln

Välkomna

Kurser hösten 2020

Vi planerar ett kursutbud hösten 2020 som om det är en normal höst. Vissa justeringar kan komma att göras beroende på rådande läget vad gäller pandemin COVID-19. Styrelsen har på senaste styrelsemötet i juni fattat vissa in riktningsbeslut för hösten 2020. Ett beslut är att vi ska begränsa antalet elever i kurser till 7 st i varje grupp. Styrelsen har också tagit fram planer på hur vi ska undvika ev. spridning i våra lokaler.
De ser över hur vi kan sitta glesare i lokalerna, tillgång till handsprit m.m. Mer detaljerad aktuell information kommer deltagarna få via respektive kursledare eller via email från styrelsen. Den enskilde har eget ansvar att bedöma om det är lämpligt att delta under rådande läge. Vill någon ha plasthandskar när man jobbar med en dator är det fritt. Annars är inriktningen nu att datorerna torkas av efter ett kurspass av varje elev.

De kurstillfällen våren 2020 som har skjutit upp till hösten 2020 kommer att genomföras enligt nuvarande plan. Det innebär att er kursledare våren 2020 kommer kontakta er med tider för detta.

Nyheterna i höst är två nya forskargrupper/kurser. En forskargrupp som man tar upp släktforskningsprogrammet Min Släkt och en cirkel som fördjupar sig i DISGEN. Vi kommer också ha DNA – forskargrupp/kurs där vi träffas en gång i månaden för dig som vill får stöd med hur man tolkar ett DNA-resultat och använder det i din släktforskning.

Alla anmälningar till kurser/forskargrupper görs via föreningens mail engelholm.genealogi@gmail.com eller på föreningens hemsida http://www.engelholms-släkt.se/kurser.
Ange i anmälan: *namn, adress, emailadress, telefonnummer och vilken kurs/forskarcirkel du är intresserad av*. Ett undantag gäller för grundkurser i släktforskning som anmäls direkt till Medborgarskolans hemsida för kurser. Se mer under respektive kurs/grupp.

OBS! Om inget annat anges genomförs kursen i vår lokal på Åsbogatan 25 A, Ängelholm (ingång på gaveln).

Grundkurs släktforskning. (8 gånger 3x45 min, paus 15 min)
Kursen ges i samarbete med Medborgarskolan och ger Dig grundläggande kunskaper i ämnet släktforskning så att Du kan börja söka dina rötter med hjälp av kyrkoböcker.
Efter genomgången utbildning har Du påbörjat ditt släktträd och kanske funnit många intressanta uppgifter om din släkt som Du tidigare inte känt till.
Datorvana krävs. En hemdator kopplad till internet rekommenderas för dig som vill jobba hemma mellan lektionerna. Du kan läsa mer om kursens innehåll på Medborgarskolans hemsida för kurser.

Det är inget krav på att deltagarna har medlemskap i föreningen!

Grundkurs 1 - dagtid
Kursstart: ***tisdagen den 15 september, kl. 10.00 -12.30.***
Lektioner: 15/9, 22/ 9, 29/9, 6/10, 13/10, 20/10, 27/10, 3/11.
Kostnad: enligt Medborgarskolans hemsida
Anmälan: (https://www.medborgarskolan.se/arrangemang-sok/slaktforskning-grundkurs-1254675/)

Grundkurs 2 - kvällstid
Kursstart: ***måndagen den 5 oktober, kl. 17.30 - 20.00***.
Lektioner: 5/10, 12/10, 19/10, 26/10, 2/11, 9/11, 16/11, 23/11.
Kostnad: enligt Medborgarskolans hemsida
Anmälan: (https://www.medborgarskolan.se/arrangemang-sok/slaktforskning-grundkurs-1254676/)

Påbyggnadskurs (8 gånger 3x45 min paus 15 min)
Påbyggnadskursen riktar sig till er som har grunderna i släktforskning och nu vill fördjupa sig inom olika områden. Ni kan redan forska i kyrkoböcker men vill nu lära er hur du använder andra källor i sin forskning. Ni lär dig mer om kyrkböckerna, mantalsforska - kart/gårdsforskning, boupp-teckningar, domböcker/ SVAR, emigrantforska, DNA, Soldater/båtsmän, Fader okänd, barnhusbarn, fosterbarn.
Krav på medlemskap i föreningen!

Påbyggnadskurs 1
Kursstart: torsdagen den 17 september, kl. 18.30 - 21.00
Lektioner: 17/9, 27/9, 1/10, 8/10, 15/10, 22/10, 29/10, 5/11.
Kostnad: 600 kr
Anmälan: (http://www.engelholms-släkt.se/kurser eller engelholm.genealogi@gmail.com)

Kurs i Paleografi (7 gånger 2x45 min paus 30 min, varannan tisdag)
Gruppen leds av en erfaren och kunnig släktforskare. I kursen hjälper vi varandra att tyda svårlästa texter.
Du måste vara medlem i föreningen för att delta. Du som redan deltar i en paleografikurs och avser att fortsättningsvis göra så, behöver inte göra en ny anmälan.

Paleografi 1
Kursstart: tisdagen den 8 september, kl. 14.00 – 16.00.
Lektioner: 8/9, 22/9, 6/10, 20/10, 3/11, 17/11, 1/12.
Kostnad: 200 kr
Ny anmälan: (http://www.engelholms-släkt.se/kurser eller engelholm.genealogi@gmail.com)

Paleografi 2
Kursstart: tisdagen den 15 september, kl. 14.00 – 16.00.
Kostnad: 200 kr
Lektioner: 15/9, 29/9, 13/10, 27/10, 10/11, 24/11, 8/12.
Ny anmälan: (http://www.engelholms-släkt.se/kurser eller engelholm.genealogi@gmail.com)

De Piperska breven (15 gånger 2x45, paus 30 min)
Gruppen är ett pågående forskarprojekt där man läser gamla brev skickade inom familjen Piper. För att delta krävs god läsförmåga av 1700-talstext.
Deltagare i projektet måste vara medlem i föreningen. Sammankomsterna sker i sal 2.
Intresse att delta anmäls direkt till Britt Paulsén britsen123@gmail.com .
Britt kan också ge mer information om projektet.

Kursstart: måndagen den 7 september klockan 10.00 – 12.00.
Lektioner: 7/9, 14/9, 21/9, 28/9, 5/10, 12/10, 19/10, 26/10, 2/11, 9/11, 16/11, 23/11, 30/11, 7/12, 14/12.
Kostnad: 200:

Grundkurs DISGEN (5 gånger 3x45 min)
Du får bekanta dig med släktforskningsverktyget DISGEN.
Deltagarende förutsätter att du har medlemskap i föreningen.

Kursstart: måndagen den 28/9 kl. 09.30-12.00
Lektioner: 29/9, 5/10,12 /10, 19/10, 26/10
Kostnad: 200 kr
Anmälan: http://www.engelholms-släkt.se/kurser eller engelholm.genealogi@gmail.com)

Forskarcirkel (5 gånger 4x45 min, var tredje vecka)
Du som har påbörjat din släktforskning och har grunderna i släktforskning, men nu behöver mer tips och trix.
En forskarcirkel är av mer social karaktär där man träffas i mindre grupper och hjälper varandra.
Du är medlem i föreningen och vill träffa andra och utbyta erfarenhet. Går du redan en forskarcirkel och vill fortsätta behöver du inte göra en ny anmälan. För hösten 2020 planeras 8 cirklar
Ny anmälan: (http://www.engelholms-släkt.se/kurser eller engelholm.genealogi@gmail.com)
Kostnad: 200 kr/forskarcirkel, krav medlemskap i föreningen

Forskarcirkel 1
Kursstart: onsdagen den 9 september kl. 10.00 – 13.00
Lektioner: 9/9, 30/9, 21/10, 11/11, 2/12.

Forskarcirkel 2
Kursstart: onsdagen den 9 september, kl. 18.30 – 21.30
Lektioner: 9/9, 30/9, 21/10, 11/11, 2/12.

Forskarcirkel 3
Kursstart: onsdagen den 16 september, kl. 10.00 – 14.00 (4h)
Lektioner: 16/9, 7/10, 28/10, 18/11, 9/12.

Forskarcirkel 4 (NY) (bl.a. stöd i släktforskningsprogrammet Min Släkt)
Kursstart: tisdagen den 8 september, kl. 17.30 – 20.30
Lektioner: 8/9, 29/9, 20/10, 10/11, 1/12.

Forskarcirkel 5
Kursstart: onsdagen den 23 september, kl. 10.00 – 13.00
Lektioner: 23/9, 14/10, 4/11, 25/11, 16/12.

Forskarcirkel 6
Kursstart: fredagen den 11 september, kl. 10.00 – 13.00
Lektioner: 11/9, 2/10, 6/10, 13/11, 4/12.

Forskarcirkel 7
Kursstart: onsdagen den 16 september, kl. 18.30 - 21.30
Lektioner: 16/9, 7/10, 28/10, 18/11, 9/12.

Forskarcirkel 8 (NY) (bl.a. stöd i släktforskarprogrammet DISGEN)
Kursstart: onsdagen den 17 september, kl. 09.00 – 12.00
Lektioner: 17/9, 8/10, 29/10, 19/11, 10/12.

DNA-forskning för släktforskare (NY) (3 gånger 4x45 min)
Du får hjälp att tolka dina resultat efter en DNA-test
Deltagaren måste vara medlem i föreningen.

Kursstart: tisdagen den 6 oktober, kl. 18.30 - 21.00
Lektioner: 6/10, 27/10, 24/11.
Kostnad: 200 kr
Anmälan: (http://www.engelholms-släkt.se/kurser eller engelholm.genealogi@gmail.com)

Temakurser
Presenteras på föreningens hemsida och Facebooksida när tema och datum bestämts.

Anders och Petter

Text Britt Paulsén

”Ryttare Qvarnströmkommer aldrig till förhör.”
Anno 1762 kunde jag läsa det i hfl i Strå, en socken i Vadstenas omgivningar.
Hade en odåga smugit sig in bland min farmors anor?

Anmärkningen sysselsatte mig länge. Ryttare var han och kom från Kalvestad . Mer fanns inte angivet. Generalmönsterrullorna kunde vara bra - för den som forskat en del. För en gröngöling var det inte lika lätt. Varför kom han inte till förhör? Jag upptäckte i mitt letande att på hfl:na stod hela tiden en adjutant Anders Petter Urling.

Där stor var han kom ifrån och NÄR! Det spåret förde mig till pudelns kärna. I Kalvestad såg jag att Anders som 19-årig ryttare kommit till denne adjutants hushåll. Här var anteckningarna noga. Det stod att :”*Han var svag i sin kristendom*”, samt när och var han var född.

1739 den 23 september föddes han i Kalvestad som ett av åtta barn i familjen Lars och Maria Jönsson. De välförda böckerna gav för mig nya insikter i husförhören. 1749 står det för Anders:”*Bordsläxor.*” Två år senare får han och två yngre bröder omdömet:”*Dessa kunna endast bordsläxorne för svårihet vid at tala.*” Lillasyster Anna, 6 år, kan:”*Fader vår med andra små böner.*” Olika falla ödets lotter. Nu förstår jag varför ”*Ryttare Qvarnström aldrig kom till förhör.*”

Stammade han eller var han möjligen ordblind? Det lär jag aldrig få veta. Denne lille ryttare, 1,73 i strumplästen, antogs i armén 1759 trots sina talsvårigheter och blev med tiden en god make och familjefar. Han tillhörde Andra Livgrenadjär regementet 296 av Vadstena kompani och var nr 10; ryttare för Qvarngården under Bänkpatron Johan Daniel Burén och hans hustru Margareth Zetterling.

Under hela sitt liv som gift bodde han med familjen på Soldattorpet , AL-08-0010 beläget på Broby ägor där Anders Petter Urling residerade. 1790 gick Anders ur tiden och hustrun Brita följde honom senare samma år. Kvar i torpet fanns barnskaran. Några var vuxna och några behövde förmyndare. De fick alla bo kvar eftersom storebror Petter 19 år hade valt den militära banan. Han var antagen vid samma regemente som fadern Anders. Petter skulle framöver få uppleva aldrig anade strapatser.

Petter

Starten med Petter var ju enkel. Livgrenadjär ca. 1,78 i strumplästen, boende större delen av sitt liv i föräldrahemmet, soldattorpet på Broby ägor. Han var gift två gånger och hade i första äktenskapet med Brita Svensdotter från Brevik döttrarna Maja f. 1793 och Anna Greta f 1798. Men så en dag var Petter försvunnen. I hfl 1808 står det att han var fången vid Lübeck. Inte heller denna gång var GMR till någon glädje. Gåtan låg gömd i min unikabox i två år. En dag bestämde jag mig resolut för att hitta Petter.

Det är bra att ”Googla.” Många sökord – inga napp. TTT (tid, tur, tålamod) skall man ha. Skam den som ger sig. Rubriken: ”*Krigare från Lysing och Dal*” lät intressant. Häraden var för mig nya och inte visste jag att man här kunde hitta Strå. Det visade sig vara en artikel av en *Gunnar Rörby*, som hade forskat om krigare från Lysing på 1800-talets början.

Från 1805 till och med 1814 utkämpades tre krig och ute i Europa var läget förvirrande. Frankrikes krigsgalne diktator, NAPOLEON, behärskade Centraleuropa. Eftersom Sverige då ägde en besittning, Pommern, blev vårt land indraget i övriga staters konflikt med Frankrike.

Hösten 1806 ryckte fransmännen upp mot

Pommern. I närheten av Lübeck tog de den 7 november en svensk styrka, åtta kompanier ur Östgöta Livgrenadjärregementes rusthållsdivision, omkring,1 200 man, tillfånga. Däribland var Vadstena och Skeninge kompanier. Soldaterna i Lysing tillhörde Vadstena kompani.

Svenskar i fransk fångenskap

I drygt tre år hölls sedan svenskarna fångna i Frankrike. Den 24 november 1809 frigavs de, då freden slöts. Den långa marschen hemåt gick över staden Wismar, dit styrkan anlände den 14 januari 1810. Efter en månads uppehåll fortsatte marschen och i slutet av februari var man framme i Stralsund. Därifrån skeppades soldaterna över till Ystad, där man landsteg den 15 april 1810.

Den 3 september samma år drogs kompaniet samman till Linköping, där de mönstrade av inför generallöjtnanten J. A. Cronstedt. I rullorna skrev man in de soldater, som den dagen erhöll avsked.
Vadstena kompani decimerades med 16 man och Skeninge med 21. De i Lysing och Dal boende och avskedade soldaterna räknades sedan upp.

Med lite spänning scrollade jag ner by efter by. Allra sist i raden kunde jag läsa:

Anders Wenus, Kjedevad, 33 år, 10 tjänsteår.
Petter Qvarnström, Qvarngården, 39 år, 20 tjänsteår

Den glädjen, som jag då kände, går inte att beskriva.
Vid hemkomsten blev Petter vald till kyrkväktare i Broby kyrka och jag kunde i kyrkböckerna se hur Petter och Anders Wenus stod faddrar för varandras barn, ett tecken på trogen vänskap dessa krigare emellan.

I september samma år blev Petter änkeman. I december 1811 gifte han sig med Anna Gretha Persdotter från Stora Åby. De fick två söner *Anders Gustaf* (morfar till min farmor) och Jonas Petter. Petter Qvarnström gick ur tiden i juli 1827 och fick sitt vilorum på Broby kyrkogård.

Liten epilog. Min farmor kände bara till sina morföräldrar, som hon ofta vistades hos på somrarna. Det hade varit roligt att kunna berätta för henne om - Anders, hennes morfars farfar och Petter morfars far. Jag vet att hon skulle ha uppskattat det.

Lannaskede gamla kyrka

Kyrkobyggnad i Landsbro i Växjö stift. Den är församlingskyrka i Lannaskede församling, Jönköpings län.

Lannaskede kyrka är en av Sveriges äldsta romanska kyrkobyggnader och är en absidkyrka, som stod färdig omkring år 1150.
Den är uppförd i sten och består av ett långhus med kor och absid orienterad åt öster.
I absiden är medeltida kalkmålningar från 1200 -talet bevarade liksom ett medeltida fönster vilket visar hur små de ursprungliga fönstren var i kyrkan.

Text och bild Karina Olin

Den 11 Martij 1713 wardt Christnat ett oäkta barn efter predikan blev kallad Elna som war född den 10 Ejusdem kl. 6 förmiddag, dess moder är ett Qvinfolck benämd Tåhren Pers dotter som är med sin moder Gundell Salige Pehr Pehrssons inhyses i Lieutenanz gården i Bohlestads, fadern till samma Barn föregifver hon War En Krigsman som kom dit och länte huus En natt då hennes moder war borta, den hon inte kände, eij heller nerit hans Namn.

Testes Oluf Åkesson i Bohlestads,Susceprix, Bengta Christens i Lundsgården, Kirstina Påhls i Källna, Elsa Pehr Boos i Bohlestads och Zidtza Jöransdotter Inhyses i Lundsgården.

Källa: Källna CI:I s. 14

För en säck korn

Text Britt Paulsén

Onsdagen den 16 april 1788 skulle, för trakten i och omkring Ramshyttan i Västmanland, bli ödesdiger och sänka dystra skuggor över trakten i många år. Vid middagstid sagda dag träffades Hemmansägare Anders Stephansson från Östra Kloten och Torpare Anders Olofsson från Klotviken hos Erik Andersson i Almhögden på Ramshytte bys ägor.

Lite före middagstid hade torparen Olofsson anlänt till Erik Andersson med sju lispund hö och tillbytt sig 3/8 tunna råg och en kappe extra. Han hade sedan blivit försedd med en ½ kvarter brännvin och lite mat. Lite efter ett anlände hemmansägaren och bad om hjälp. Hans häst hade gått omkull och orkade inte dra fram släden till vreten, som då var nästan bar och stenig. Olofsson och Andersson hade då tillsammans med skogvaktaren skjutit fram släden och spänt från hästen, som fick gå lös. Olofsson tog tag i skaklarna och dog medan Stephansson och de två övriga sköt på.

Väl framme hos Andersson fick Stephansson en ½ tunna säd (som han tidigare hade kört ut till smeden utan att vara skyldig honom det) jämte en ½ kvarter brännvin. De båda männen stannade på Almhögden i ca tre timmar, varefter Stephansson betalade för 3 tunnor och for han iväg med sin häst och släde. Strax efter följde Olofsson, även han med egen häst och släde.

Vid ca en fjärdings väg hade torparen kommit ikapp Stephansson som gick bakom sin släde lastad med säd. Olofsson stannade till och gick fram till hemmansägaren. Denne frågade då varför Olofsson gick och slängde hit och dit efter honom. Torparen sade sig inte förstå detta men uttryckte i ord att nu var han här och med de orden slog han Stephansson med knuten näve vid vänster öra. Denne satte sig då på släden utan ett ord. Torparen körde då vidare förbi den slagne och stannade på motsatta sidan av vägen, gick bort och ruskade i bonden och frågade om han inte skulle följa med.

Stephansson svarade då att han ville vara i fred och sitta en liten stund för att ta igen sig.
I samma stund svimmade han och föll baklänges på lasset. Då handlade torparen snabbt; klev upp på släden och med höger knä knäckte han till på bondens bröst. Därefter skar han av vidjorna på käpparna som var fästade på lasset, drog till sig ena säcken korn på ca ½ tunnas innehåll lade den på sin släde och gav sig iväg, fortast han kunde.

Vad vittnet såg

Anna Hansdotter, syskonbarn till den avlidne, berättade att hon den 16 april efter det solen gått ner skulle gå att buda till dagsverken. På vägen mellan Almhögden och Gillermåssen hade hon fått se Anders Stephanssons hästsläde på vägen. Tömmarna var fästade på skaklarna och Anders låg död på ryggen. På höger hand saknade han vanten och hatten låg på skakeln. Häpen och förskräckt över det hon såg, gick hon först till änkan Maria i Ryttartorpet och sedan till Anders Olofssons bror Nils Olofsson och hans son i Gillermåssen och berättade för dessa om upptäckten. Dessa tre hade sedan följt Anna till maden och de hade tyckt att Stephansson var död, men tytt det till att kunna bli liv i honom. Sedan de sett om liket och hästen gick de hem. (Vid vittnesmål senare sade de sig inte veta något mer än detta.)

Om kvällen

Om kvällen, när Erik Andersson i Almhögden lagt sig, kom Nils Olofssons son i Gillermåssen till honom och berättade att Anders Stephansson låg död på släden ute på vägen. Andersson steg då upp och följde med till släden. Ytterligare grannar i bygden kom till platsen och då man trodde att det ännu skulle gå att få liv i Stephansson förde de honom till Nils Olofsson i Gillermåssen. Upplivningsförsöken var dock förgäves. Några av vittnena gav sig då iväg till Klotviken för att tala med Anders Olofsson, som legat. Men på alla frågor om det inträffade samt om säcken med korn nekade Olofsson till och sade sig inte veta något om Stephanssons död. Till sist bad man honom att uppsöka Stephanssons änka och bror och berätta om det inträffade samt meddela, att de kunde hämta hem den avlidne om morgonen, då det var fruset. Detta gjorde Anders Olofsson själv.

När man denna afton förde den avlidne till Gillermåssen kunde man inte märka några skador. Morgonen därpå var han blå vid vänstra tinningen och man märkte blod vid både näsa och mun. När man skulle tvätta honom hade han en röd fläck, stor som en slant, under bröstet. Den blev efter hand allt större och blåare.

(Dessa skador kom senare att granskas minutiöst noga av: Provincial Medicus Doctor Lyman

i Nerike samt And: Borell Nämndeman i Lindesberg samt Stadt Chirurgus.
Den medicinska redogörelsen upptog 3 av Rättsprotokollets 17 sidor.)

Torparens fall

Dagen därpå gick Nils Olofsson och Anders Stephanssons son Erik till torpare Nilsson i Klotviken. Man visste då att hemmansägaren hade haft bl. a. en säck korn på släden, en säck som var borta redan vid upptäckten av olyckan. Banemannen fortsatte dock att neka till anklagelserna om våldet så väl som stölden. Han visste fortfarande inte ett dugg om Stephanssons död. Slutligen gick han ut och åt stallet till, varvid Erik Stephansson och torparens bror Nils och tillkomna vittnen följde efter honom. Med gemensamma uppmaningar försökte de få honom att framskaffa kornsäcken.

Om han gjorde så skulle det inte bli vidare bråk och efterfrågan. Med orden:" Bliver taget väl med allt menat, kan det bli väl med säcken", lämnade brodern Nils de övriga. Kanske tog de ord den skyldige. På tillsägelse av de andra gick Anders Olofsson till stalldyngshögen, där säcken låg, och bar in den i stallboden. Därefter lämnade torparen, på Erik Stephanssons begäran, häst och släde till honom för hemforsling av säcken.

Morgonen därpå for ett av vittnena till Ramshyttan för att berätta både det ena och det andra för fjärdingsman Morin.

Tinget

År 1788 den 13 Maji blef Urtima Ting hållit med Lindes och Ramsberg Bergslags härad i Lindesbergs stad; närvarande af Häradsnämnd: Pehr Erson i Wästra Bår, Olof Olofsson i Gussleby, Pehr Larsson i Rya, Anders Persson i Ramshyttan, Lars Larsson i Rosta, Olof Hansson i Nyhyttan och Pehr Jansson i Hidingen.

- S D: Sedan Kongl. Majts. Befallning genom skrifwelse af den 22 sistledne April tillkännagifwithurusom Kronolänsmannen Wälhögborne Carl Lundell inberättat att en vid namn Anders Stephansson i Östra Kloten på vägen mellan Almhögde och Gillermåssen och Ramsbergs by blifwit mördad af Torparen Anders Olofsson från Klotviken såsom baneman blifwit then i berörda hwite inmant; så han till följe af samma skrifwelse Urtima Ting härom till i dag blifwit utsatt och förekallades alltså thene ifrån Slottshäktet hitsände Anders Olofsson som therom tillfrågad sade sig wara född i Gillermåssen af Ramsbergs socken, samt på dess 41 års ålder.-

Om gärningsmannen kan vidare sägas att han vuxit upp hos föräldrarna som ägde 1/8 dels hemman. Efter deras bortgång äger och driver nu Olofssons äldste bror Nils stället. Under sin ungdom tjänade Anders Olofsson på åtskilliga ställen inom socknen tills han för 13 år sedan gifte sig med änkan efter torparen Erik Andersson i Klotviken. Med henne hade han sju barn varaf sex nu är i livet. Hustrun dog för fem år sedan och under tiden som änkling tröstade han sig med änkans styvdotter. För tre år sedan gifte han sig med Stina Olofsdotter och äger samman med henne torpet.

I stugan har han levt med henne och de i livet varande åtta barnen.
För övrigt är han av medellängd och enligt utseendet är han vid god hälsa och bra krafter. Men han är känd för att vara mycket vårdslös och oredlig vilket tillsammans med den stora barnskara har försatt honom i stor fattigdom.

Fjärdingsmannen Carl Morin i Ramshyttan som gripit Anders Olofsson, berättade att en månad innan gripandet hade Olofsson varit hos honom och kört kål. Efter slutad körning hade han fått mat. Vid detta tillfälle hade han sagt att han under denna vinter svultit mycket och farit så illa att han vara lika nöjd med var han än var och vad han än gjorde. (Detta kunde dock Anders Olofsson inte komma ihåg.)

Byborna som olycksdagen varit tillstädes var samtliga inkallade till tinget och upprepade sanningsenligt vad de sett och hört sedan dråpet upptäcktes. Ytterligare boenden i området hade gjort iakttagelser utmed färdvägen, där de kunnat följa slädarnas framfart. Den åtalade vidkändes inte några anklagelser och mindes mycket dåligt. Erik Andersson i Almhögden erinrade sig att då de fått säcken av Anders Olofsson hade den mördades ena vante legat inne i Olofssons stuga och Olofssons ena vante hade legat på den mördades släde. Den anklagade erkände sitt misstag då han lämnat den slagne.

Osämja dessa två Anders-söner emellan blev det noga utfrågat om. Varken vittnen eller den mördades änka och son kunde erinra sig någon form av ovänskap eller bråk.

När Anders Olofsson tillfrågades om han vidkände allt vad vittnena berättat och spordes om han inte tyckte att han gjort illa, svarade han: ”Gud nåde mig så wist.” Upprepade gånger frågades han om uppsåtet, om våldet och anledningen till dråpet. Han hade inte menat att göra illa, men hur och varför tillstod han inte. Så småningom kom han att bekänna rätta orsaken till våldet med den dödliga utgången. Det var för att åtminstone få kornsäcken!

Sedan attesten av den minutiöst genomförda besiktningen av den dödes kropp lästs upp blev det nya frågor om våldet. Man misstänkte att dråparen även använt tillhyggen vid överfallet. Detta nekade dock Olofsson till.

Utslag

Alldenstund Anders Olofsson efter egen erkännelse, hwilken såwäl utaf eder afhörde wittnen som Provinsial Medici Herr Doctor Lyman besiktningsattest bestyrkes, gifwit Anders Stephansson i Östra Klot, som i följe med honom warit stadd på hemvägen emellan Almhögden och Gillermåssen, ett så hårdt slag med högra handen wid wänstra tinningen at han theraf så snart som han så stådt eller gådt bredwid slädan, kommit på slädan theraf swimmat och fallit bakländes och sedemera med knäet knäckt honom på eller under bröstet, som orsakat att magen inuti öfweralt warit blodsprängd och otvifwelaktigt någon af the större blodådror brustit, så at han, som förut warit aldeles frisk och sund genast döden ljutit, och han therefter sedan han sielf funnit honom död tagit ifrån honom en säck med en half tunna korn som han undanstuckit i Stallgödselhopen; hwilket alt utmärkt hans elaka upsåt, och hwadan thetta tillgrepp ej annorlunda än såsom rån anses kan; för then skull och i förmåga af 20 och 24de Capitlen 9. §§ lagstadgad pröfer Urtima Ting Rn skjälig och rättvist thet skall han Anders Olofsson mista lif sitt och halshuggas.

Kommandes doch thetta utslag att Kungl. Majt:s och Riksens Högloflige Swea Hofrätts widare bepröfwade ödmjukast underställas och blifwer medlertid Anders Olofsson till Örebro Slottshäkte under säkraste fängslig bewakning återsänd, at ther Högbemälte Hofrätts Dom afbidar.

År och dag som förd skriwit står
på Urtima Härads Tingsrätts wägnar

Jon. Welin

Anm. Anders Olofsson avrättades den 19 nov. 1788 och begrovs den 20 ds
Kvar i torpet bodde änkan och de 8 barnen samt en liten flicka som föddes senare samma år.

